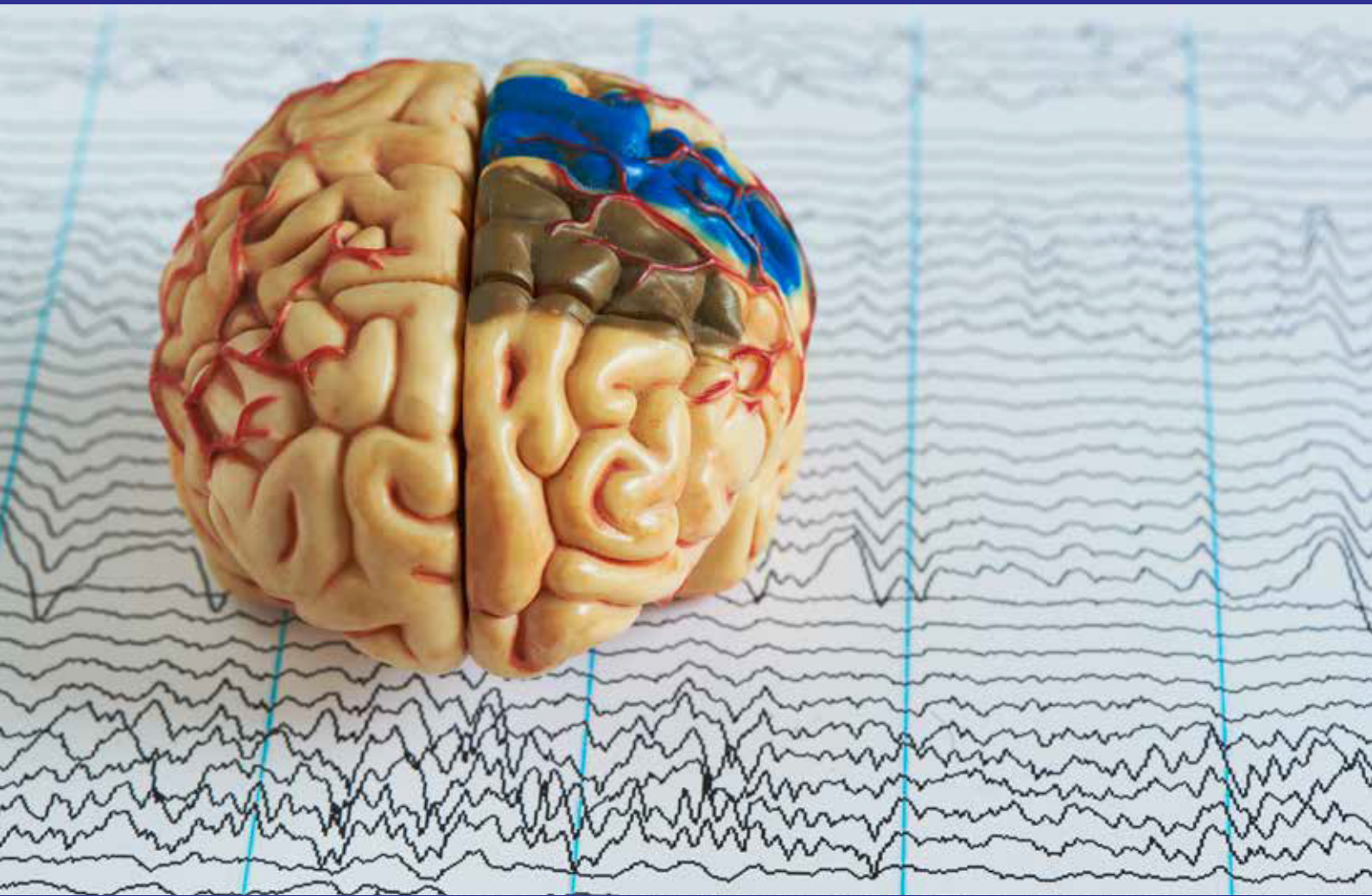

NFZ o zdrowiu

Padaczka

NFZ

Narodowy Fundusz Zdrowia

Warszawa, marzec 2020

Centrala Narodowego Funduszu Zdrowia

Departament Analiz i Innowacji

ISBN: 978-83-956980-0-2

Ponowne wykorzystanie treści przedstawionych informacji jest możliwe pod warunkiem podania źródła. Narodowy Fundusz Zdrowia nie ponosi odpowiedzialności za ponowne wykorzystanie przedstawionych treści zawartych w tej publikacji.

Spis treści

1 Wstęp	5
2 Analiza świadczeń udzielonych z rozpoznaniem padaczki	8
3 Analiza refundowanych leków przeciwpadaczkowych	13

Podsumowanie

- W ciągu 2019 r. co najmniej jedno świadczenie z rozpoznaniem głównym padaczki lub stanu padaczkowego udzielono 301,1 tys. osobom.
- Najwięcej osób, którym udzielono świadczenia z rozpoznaniem głównym padaczki lub stanu padaczkowego w 2019 r. skorzystało z ambulatoryjnej opieki specjalistycznej (161,5 tys.), gdzie udzielono im 405,2 tys. świadczeń. W ramach leczenia szpitalnego najczęściej pacjenci przyjmowani byli na SOR lub izbę przyjęć, na drugim miejscu były hospitalizacje z JGP P23 - Padaczka.
- W 2019 roku 83 osoby miały zabieg wszczepienia stymulatora w ramach grupy JGP A03 wszczepienie stymulatora struktur głębokich mózgu.
- Wartość refundacji świadczeń z rozpoznaniem głównym padaczki lub stanu padaczkowego w 2019 r. wyniosła 172,6 mln zł, a wartość refundacji leków przeciwpadaczkowych 229,4 mln zł.
- W 2019 r. 665,6 tys. osób zrealizowało co najmniej jedną receptę na refundowany lek przeciwpadaczkowy, z czego 51% miało choć raz rozpoznanie padaczki lub stanu padaczkowego.
- Liczba osób realizujących recepty na leki przeciwpadaczkowe między 2014 a 2019 rokiem wzrosła o 5%, natomiast wartość refundacji w tym samym okresie wzrosła o 8,5%.
- W 2019 r. zauważalny jest po raz pierwszy spadek wartości refundacji leków padaczkowych o 18,4 mln zł. Jednocześnie odnotowano wzrost dopłaty pacjentów o 4,6 mln zł oraz wzrost liczby DDD z 65,3 do 70,0 mln.
- Najwięcej osób realizowało recepty na leki zawierające kwas walproinowy + walproinian sodu.
- Większość pacjentów zrealizowało recepty na leki z jedną substancją czynną, choć niektórzy pacjenci realizowali recepty nawet na 6-9 substancji czynnych w ciągu roku.

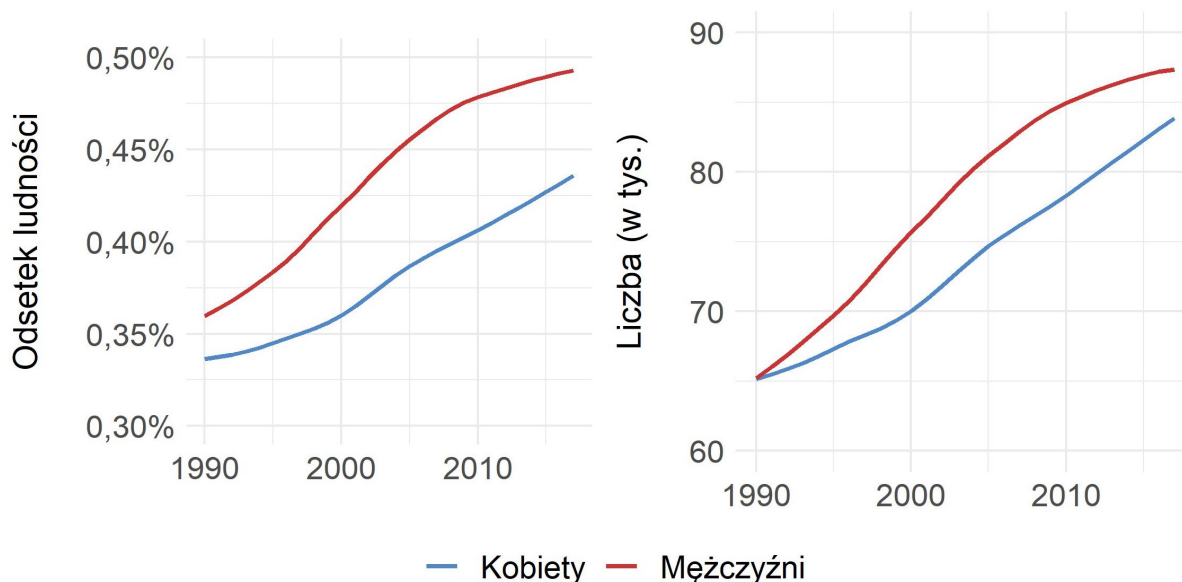
Wstęp

Padaczka jest jednym z najczęściej występujących schorzeń neurologicznych. Na świecie choruje na nią około 50 mln osób¹. Współczynnik chorobowości wynosi 7,60 na tys. ludności, a roczna zapadalność wynosi 67,77 na 100 tys. ludności². W Polsce przekłada się to na około 300 tys. chorych i około 27 tys. za-

chorowań każdego roku.

Z kolei zgodnie z szacunkami IHME³ w latach 1990-2017 zarówno liczba, jak i odsetek osób chorych na padaczkę wykazywał trend wzrostowy, zarówno w przypadku kobiet jak i mężczyzn (Wykres 1.1). Łącznie według szacunków w 2017 r. chorowało 171,2 tys. osób.

Wykres 1.1: Liczba osób chorych na padaczkę (G40, G41, Z82.0 wg ICD-10) w Polsce (1990-2017) jako odsetek ludności (lewy wykres) i w wartościach bezwzględnych (prawy wykres) wg płci

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Institute for Health Metrics and Evaluation (IHME)

¹<https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/epilepsy>, [dostęp: 10.02.2020]

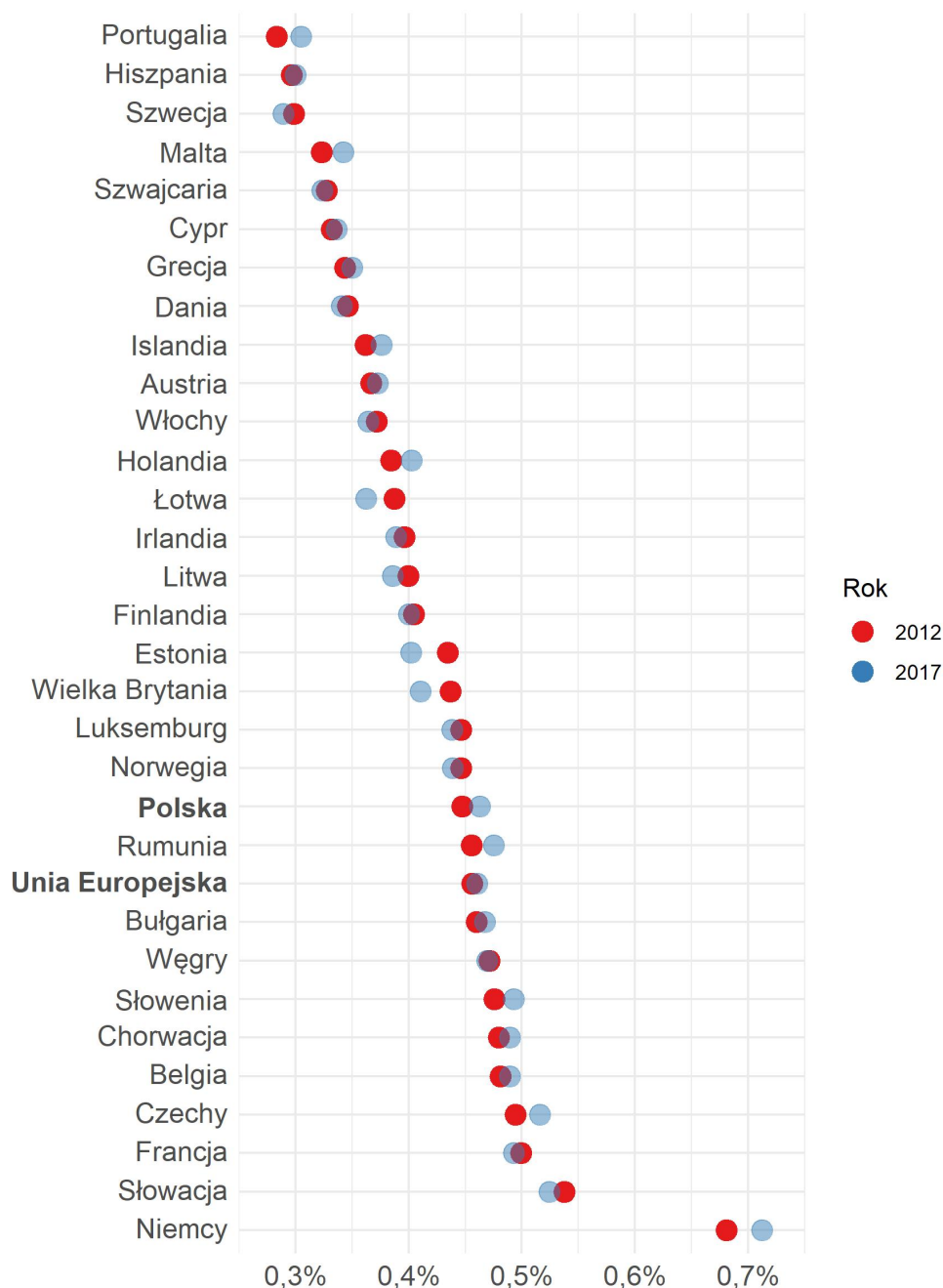
²Fiest K.M. et al., 2017, Prevalence and incidence of epilepsy: a systematic review and meta-analysis of international studies. *Neurology* 88, 296-303

³Institute for Health Metrics and Evaluation, <http://www.healthdata.org/> [dostęp: 23.03.2020]

Zgodnie z szacunkami IHME w 2017 r. największy odsetek osób chorych na padaczkę zanotowały Niemcy, Słowacja i Czechy i wyniósł on w tych krajach powyżej 0,5% (Wykres

1.2). Według danych IHME w 2017 r. w Polsce na padaczkę chorowało 0,46% i była to wartość bardzo zbliżona do średniej państw Unii Europejskiej.

Wykres 1.2: Odsetek osób chorych na padaczkę w wybranych krajach europejskich w latach 2012 i 2017

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Institute for Health Metrics and Evaluation (IHME)

Padaczka jest chorobą przewlekłą, którą leczy się głównie farmakologicznie. Szacuje się,

że około 70% chorych może żyć bez epizodów padaczkowych przy poprawnie prowa-

dzonym leczeniu. Pozostałe 20-30% chorych, to głównie osoby chore na padaczkę lekooporną, które w części przypadków mogą być leczone chirurgicznie⁴.

Padaczka definiowana jest jako dwa lub więcej niesprowokowane napady, aczkolwiek ryzyko przynajmniej jednego napadu w ciągu całego życia wynosi ok. 10%⁵. Oznacza to, że nie tylko chorzy na padaczkę będą wymagali diagnostyki z powodu padaczki w poradniach neurologicznych, ale także osoby, u któ-

rych wystąpił jeden napad padaczkowy lub inne napady zaburzeniowe przypominające padaczkowe w celu przeprowadzenia diagnostyki różnicowej i wykluczenia tego rozpoznania⁶.

W raporcie zaprezentowano analizę dotyczącą leczenia padaczki w ramach publicznego systemu ochrony zdrowia. Zmiany wartości w czasie przeanalizowano dla lat 2014-2019, natomiast pozostała część dotyczy roku 2019.

---

⁴Rejda K. et al., 2016, Diagnostyka i leczenie padaczki u osób dorosłych - rekomendacje Polskiego Towarzystwa Neurologicznego

⁵<https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/epilepsy>, [dostęp: 10.02.2020]

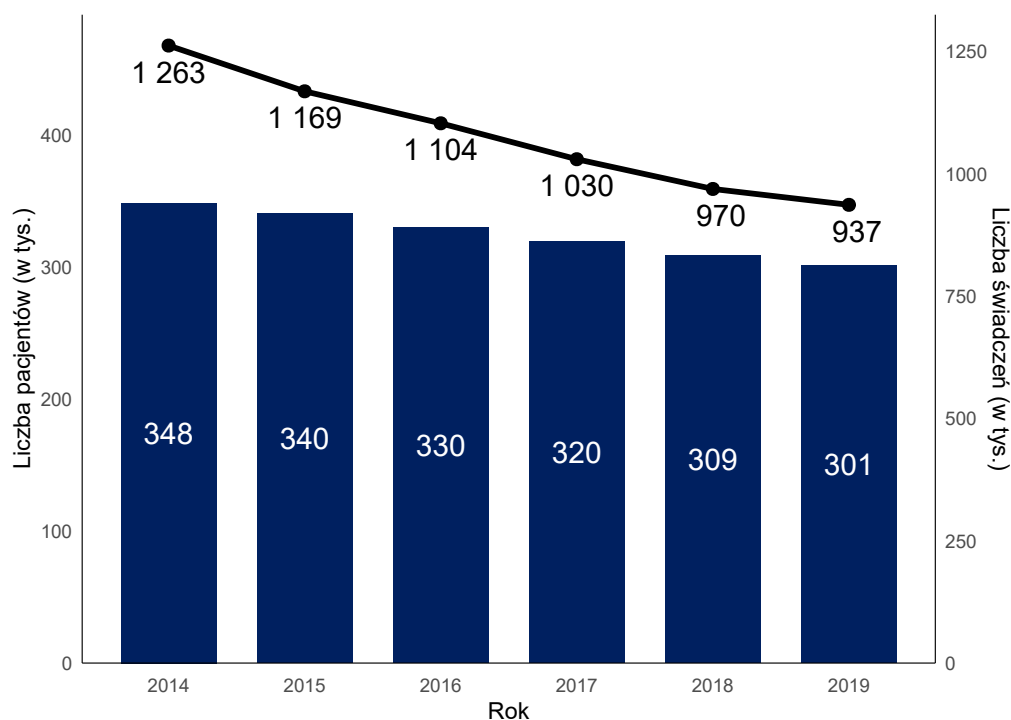
⁶Jędrzejczak J., 2012, Padaczka stare i nowe wyzwania, Postępy Nauk Medycznych 1/2012

Analiza świadczeń udzielonych z rozpoznaniem padaczki

W raporcie świadczenie dla chorego na padaczkę zdefiniowano jako świadczenie, w którym jako główne rozpoznanie sprawozdane zostało rozpoznanie G40 – Padaczka lub G41 – Stan padaczkowy według Międzynarodowej Statystycznej Klasyfikacji Chorób i Problemów Zdrowotnych ICD-10 (wraz z rozszerzeniami).

Od 2014 r. obserwuje się spadkowy trend zarówno w liczbie pacjentów, którym udzielono świadczenie z rozpoznaniem padaczki lub stanu padaczkowego, jak również w liczbie udzielonych świadczeń (Wykres 2.1). Wartość refundacji świadczeń¹ rosła i w 2019 r. wyniosła 172,6 mln zł (Wykres 2.2).

Wykres 2.1: Liczba świadczeń (linia) oraz liczba pacjentów (słupki), którym udzielono świadczenia z rozpoznaniem głównym padaczki lub stanu padaczkowego (w tys.) (2014-2019)

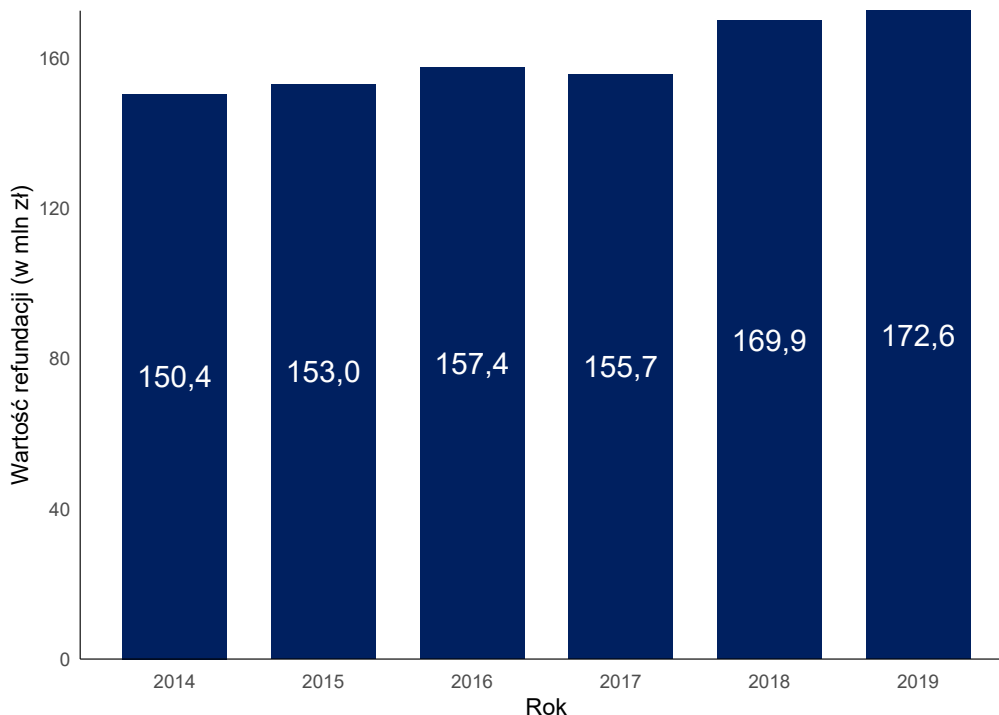

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych NFZ

¹Wartość refundacji świadczeń odnosi się do świadczeń, dla których wartość rozliczonego świadczenia była większa od zera lub świadczenie zostało sprawozdane w ramach ryczału PSZ (nie uwzględnia zatem m.in. świadczeń udzielonych w ramach POZ, SOR, leczenia uzdrowiskowego). Dla ryczału PSZ przyjęto, że 1 pkt odpowiada 1 zł.

Wykres 2.2: Wartość refundacji świadczeń udzielonych z powodu padaczki lub stanu padaczkowego (w mln zł) (2014-2019)

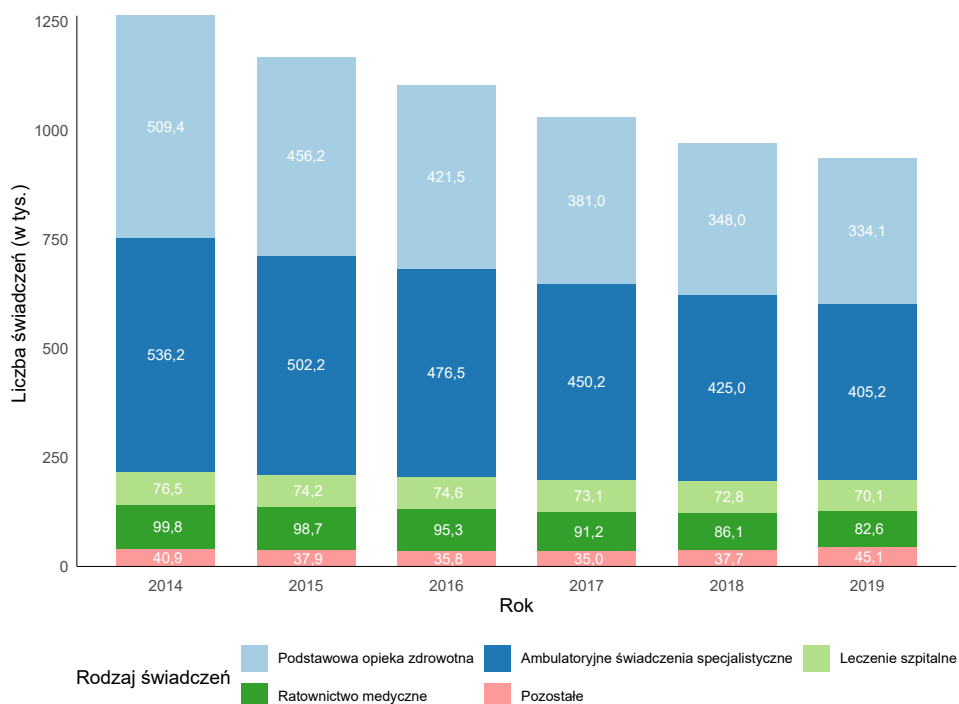
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych NFZ

W 2019 r. z powodu padaczki lub stanów padaczkowych najczęściej pacjentów skorzystało z AOS i POZ. Najwięcej kosztowały świadczenia szpitalne – 130,8 mln zł, co stanowiło 76% wartości refundacji świadczeń (Wykres 2.3 i Tabela 2.1). Z uwagi na spadkowy trend liczby świadczeń w POZ z rozpoznaniem głównym G40 lub G41, podjęto próbę wyjaśnienia zjawiska poprzez analizę świadczeń z rozpoznaniem Z76 lub Z76.0 wg klasyfikacji ICD-10². W analizie uwzględniono świadcze-

nia dla pacjentów, którzy w latach 2008-2019 mieli choć raz udzielone świadczenie z rozpoznaniem G40 lub G41 i zrealizowali receptę na leki przeciwpadaczkowe wystawioną w ramach danego świadczenia (Wykres 2.4). Wyniki wskazują na to, że co raz częściej wykorzystywane są kody określające wydanie powtórnej recepty, a liczba świadczeń udzielanych z powodu padaczki lub stanu padaczkowego jest na stałym poziomie.

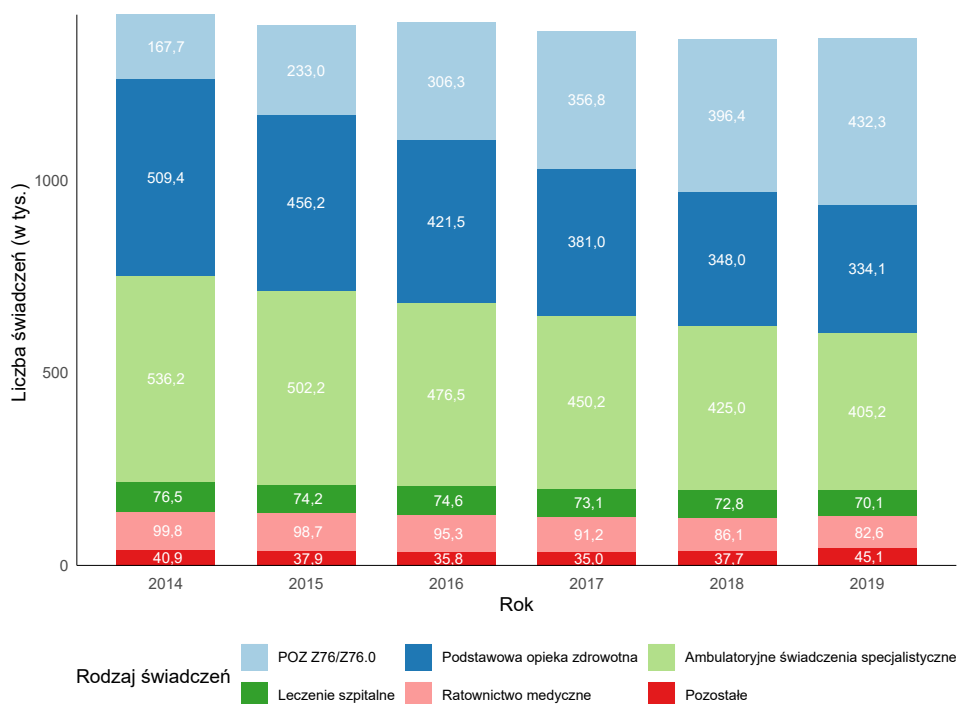
²Z76 - Osoby stykające się ze służbą zdrowia w innych okolicznościach; Z76.0 - Powtórne recepty.

Wykres 2.3: Liczba świadczeń udzielonych z powodu padaczki lub stanu padaczkowego (w tys.) wg rodzaju świadczeń (2014-2019)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych NFZ

Wykres 2.4: Liczba świadczeń udzielonych z powodu padaczki lub stanu padaczkowego (w tys.) wg rodzaju świadczeń z uwzględnieniem świadczeń w POZ z rozpoznaniem Z76/Z76.0 (2014-2019)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych NFZ

Tabela 2.1: Liczba pacjentów, liczba i wartość refundacji świadczeń udzielonych z powodu padaczki lub stanu padaczkowego wg rodzaju świadczeń (2019)

Rodzaj świadczeń	Liczba pacjentów (w tys.)	Liczba świadczeń (w tys.)	Wartość świadczeń (w mln zł)*
Ambulatoryjne świadczenia specjalistyczne	161,5	405,2	29,4
Podstawowa opieka zdrowotna	140,3	334,1	-
Ratownictwo medyczne	62,1	82,6	-
Leczenie szpitalne	53,8	70,1	130,8
Rehabilitacja lecznicza	1,7	31,2	2,5
Świadczenia pielęgnacyjne i opiekuńcze	0,6	12,3	7,9
Świadczenia odrębnie kontraktowane	0,4	1,2	1,8
Pozostałe	0,2	0,4	0,2
łącznie	301,1	937,1	172,6

(*) W przypadku ratownictwa medycznego płatność jest ryczałtowa, a w podstawowej opiece zdrowotnej obowiązuje stawka kapitałowa.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych NFZ

2.1 Lecznictwo szpitalne

W 2019 roku 53,8 tys. pacjentom udzielono 70,1 tys. świadczeń szpitalnych z rozpoznaniem padaczki lub stanu padaczkowego. Dużą część świadczeń (52%) stanowiły świadczenia udzielone na szpitalnym oddziale raka nowotworowym (SOR) lub izbie przyjęć (IP) (Tabela 2.2).

W kontekście leczenia padaczki lekoopornej warto zwrócić uwagę na dostępność do leczenia zabiegowego. W 2019 r. pacjentom z rozpoznaniem G40 lub G41 udzielono 101 świadczeń zabiegowych z grupy JGP A - Choroby układu nerwowego.

Tabela 2.2: Liczba pacjentów, liczba świadczeń i średni czas hospitalizacji wg najczęściej rozliczanych produktów dla świadczeń udzielonych z powodu padaczki lub stanu padaczkowego (2019)

Produkt/kategoria	Liczba pacjentów (w tys.)	Liczba świadczeń (w tys.)	Średni czas trwania (w dniach)
Wyłącznie SOR/IP	29,4	36,4	-
P23 PADACZKA	12,0	16,0	4,0
A67 PADACZKA - DIAGNOSTYKA I LECZENIE > 3 DNI	10,3	10,6	10,3
A66 PADACZKA - DIAGNOSTYKA I LECZENIE	5,4	5,9	7,7
PADACZKA LEKOOPORNA - DIAGNOSTYKA (NMR/ TK, VIDEO EEG, HOLTER EEG), LECZENIE (MIN 2 BADANIA Z WYMIENIONYCH)	0,3	0,3	5,6
OAIIT	0,3	0,3	23,0
A87 INNE CHOROBY UKŁADU NERWOWEGO	0,1	0,1	6,8

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych NFZ

Tabela 2.3: Liczba hospitalizacji oraz wartość refundacji świadczeń zabiegowych z grupy JGP A - Choroby układu nerwowego dla świadczeń udzielonych z powodu padaczki lub stanu padaczkowego (2019)

Produkt	Liczba hospitalizacji	Wartość refundacji (w tys. zł)
A03 WSZCZEPIENIE STYMULATORA STRUKTUR GŁĘBOKICH MÓZGU	83	4 446,2
A11 KOMPLEKSOWE ZABIEGI WEWNĄTRZCZASZKOWE	13	213,2
A13 ŚREDNIE ZABIEGI WEWNĄTRZCZASZKOWE	3	9,6
A12 DUŻE ZABIEGI WEWNĄTRZCZASZKOWE	2	38,1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych NFZ

Analiza refundowanych leków przeciwpadaczkowych

W analizie refundowanych leków stosowanych w leczeniu padaczki uwzględniono łącznie 20 różnych substancji czynnych. Substancje czynne wybrano na podstawie nazw grup limitowych „Leki przeciwpadaczkowe”. Przeanalizowano liczbę pacjentów oraz wartość refundacji.

Należy mieć na uwadze, że część analizowanych substancji może być stosowana w innych wskazaniach, dlatego w zestawieniach wskazano jaki był odsetek pacjentów, którzy kiedykolwiek mieli udzielone świadczenie z rozpoznaniem głównym padaczki lub stanu padaczkowego¹.

W 2019 roku Narodowy Fundusz Zdrowia zrefundował 229,4 mln zł² na leki związane z leczeniem padaczki dla 665,6 tys. pacjentów. Oznacza to wzrost wartości refundacji o 8,5% od 2014 r. (Wykres 3.2) i wzrost liczby pacjentów, którzy zrealizowali recepty na leki refundowane o 5,0% (Wykres 3.1 i Tabela 3.1). W 2019 r. zauważalny był po raz pierwszy w analizowanych latach spadek war-

tości refundacji leków przeciwpadaczkowych (-7,4%) oraz liczby pacjentów realizujących recepty na te leki (-0,7%). W głównej mierze za spadek refundacji odpowiada wprowadzenie odpowiedników leków zawierających substancję czynną lakozamid w listopadzie 2018 r., przez co obniżyła się podstawa limitu finansowania³. Należy mieć na uwadze, że jednocześnie w porównaniu do 2018 r. ilość DDD⁴ zawarta w refundowanych lekach przeciwpadaczkowych wzrosła o 7,3% (Wykres 3.3).

Spośród substancji czynnych w uwzględnionych lekach refundowanych w 2019 r. najwięcej wyniosła wartość refundacji kwasu walproinowego + walproinianu sodu (63,0 mln zł) oraz Lewetyracetamu (31,6 mln zł) (Wykres 3.4). Najczęściej pacjenci realizowali recepty na leki zawierające kwas walproinowy + walproinian sodu lub karbamazepinę (Tabela 3.2). Większość pacjentów w ciągu roku realizowało recepty na leki zawierające jedną substancję. Zdarzały się też jednostkowe przypadki realizacji recept na leki zawierające 6-9 substancji w ciągu roku (Tabela 3.3).

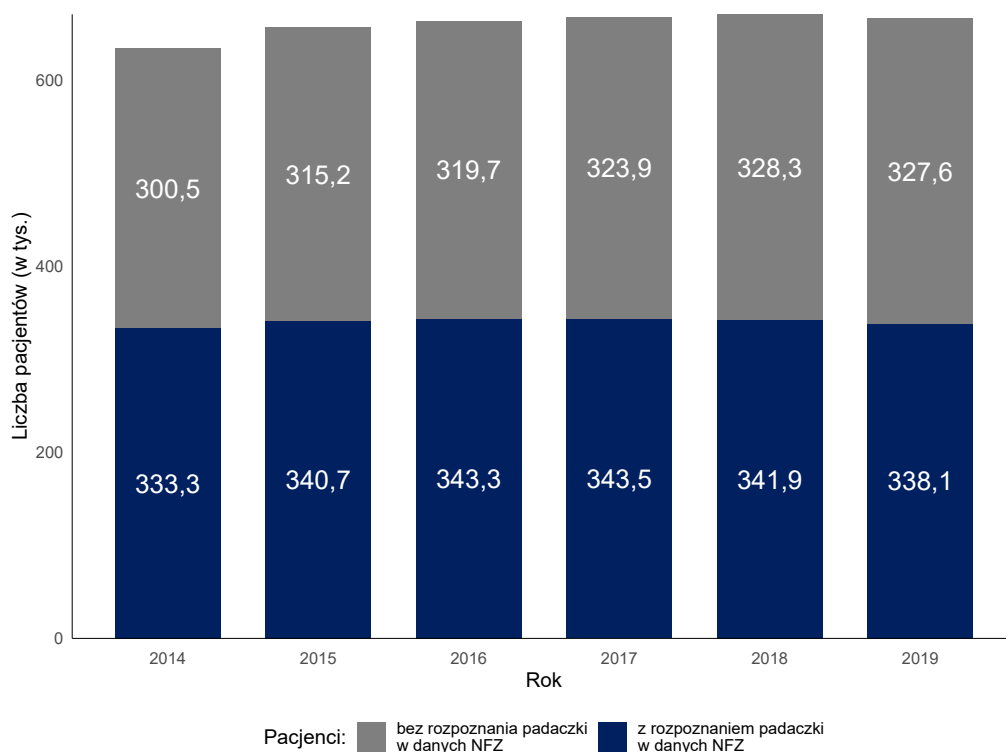
¹Uwzględniono okres 2008-2019.

²Kwota uwzględnia dotację Ministerstwa Zdrowia na finansowanie leków w ramach programu Leki 75+

³Odpowiedź na interpelację nr 28622, <http://www.sejm.gov.pl/sejm8.nsf/InterpelacjaTresc.xsp?key=BA2K56> [dostęp: 19.03.2020]

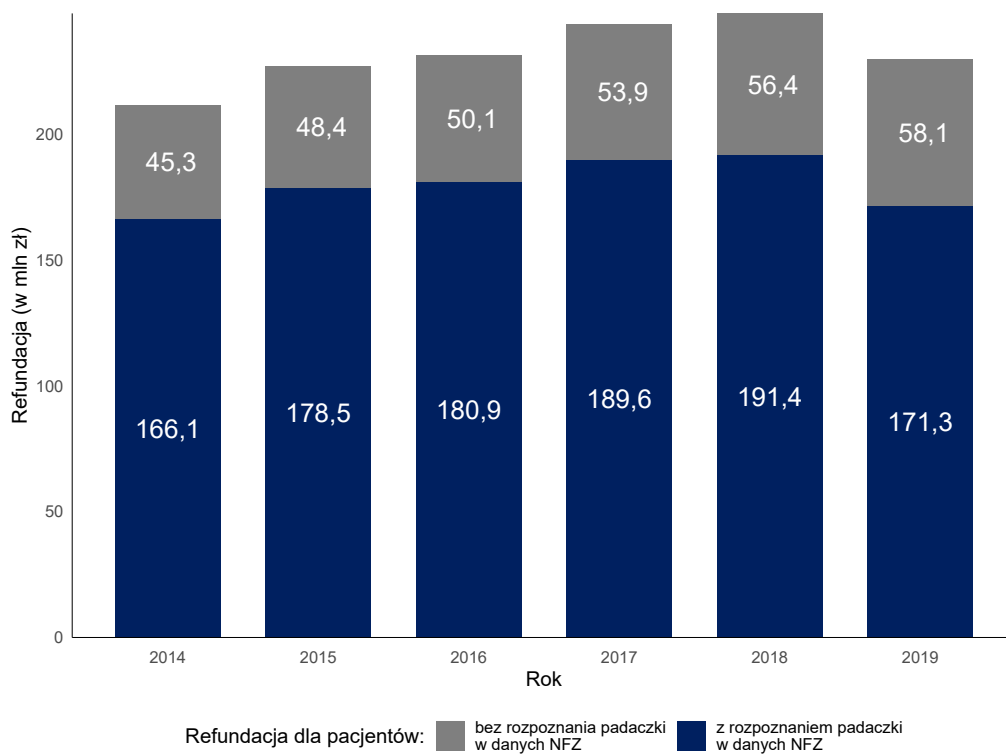
⁴Dobowa dawka leku ustalona przez WHO, ang. defined daily dose

Wykres 3.1: Liczba pacjentów (w tys.) realizujących recepty na refundowane leki przeciwpadaczkowe (2014-2019)

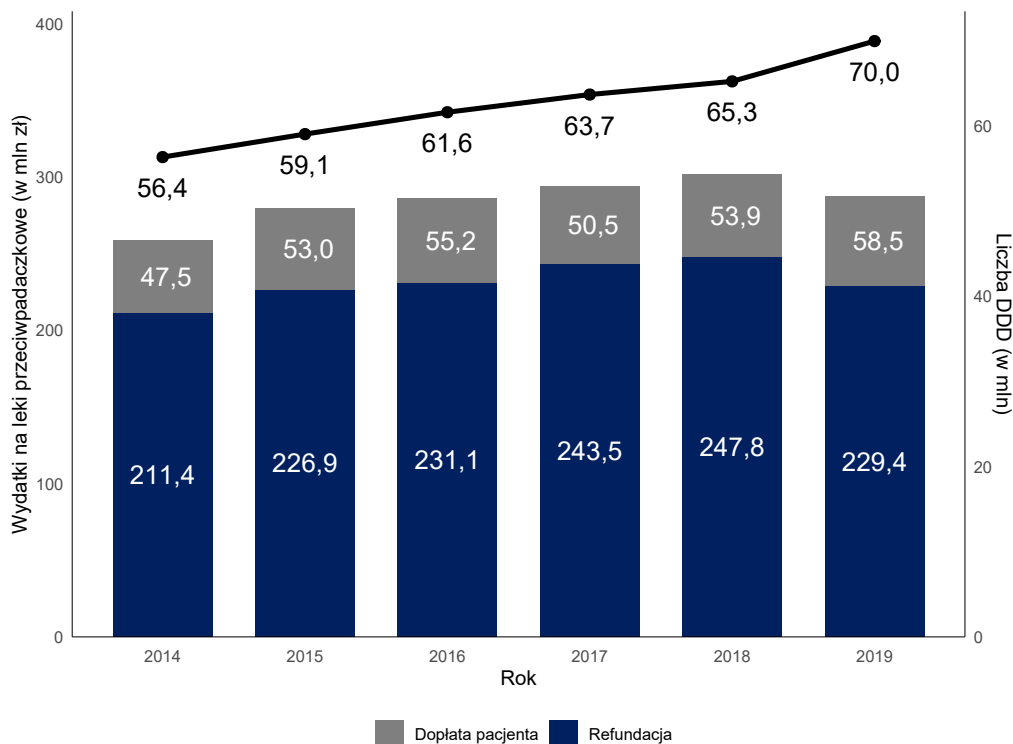
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych NFZ

Wykres 3.2: Wartość refundacji leków przeciwpadaczkowych (w mln zł) (2014-2019)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych NFZ

Wykres 3.3: Wydatki na refundowane leki przeciwpadaczkowe (w mln zł) - słupki oraz ilość DDD leków przeciwpadaczkowych (w mln) - linia (2014-2019)

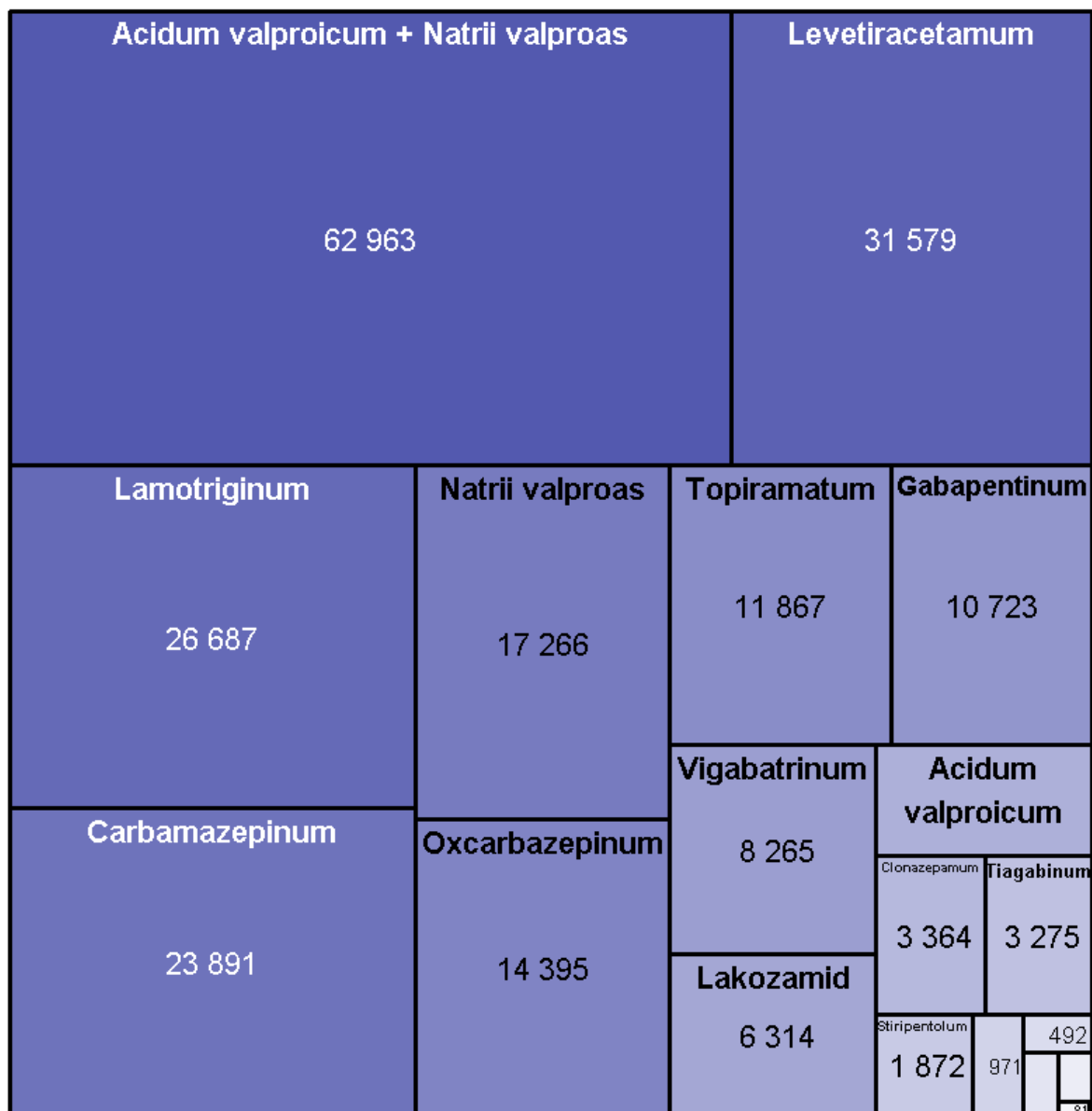
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych NFZ

Tabela 3.1: Wartość refundacji, liczba pacjentów, odsetek pacjentów realizujących recepty na leki przeciwpadaczkowe, którzy mieli udzielone świadczenie z rozpoznaniem padaczki lub stanu padaczkowego (2014-2019)

Rok	Wartość refundacji (w mln zł)	Liczba pacjentów (w tys.)	Odsetek pacjentów z rozp. G40, G41 (%)
2014	211	633,8	52,6
2015	227	655,9	51,9
2016	231	663,1	51,8
2017	244	667,4	51,5
2018	248	670,3	51,0
2019	229	665,6	50,8

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych NFZ

Wykres 3.4: Wartość refundacji leków przeciwpadaczkowych (w tys. zł) wg substancji czynnych (2019)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych NFZ

Tabela 3.2: Wartość refundacji, liczba pacjentów realizujących recepty na leki przeciwpadaczkowe oraz odsetek pacjentów, którzy mieli udzielone świadczenie z rozpoznaniem padaczki lub stanu padaczkowego wg substancji (2019)

Substancja czynna	Wartość refundacji (w tys. zł)	Liczba pacjentów (w tys.)	Odsetek pacjentów z rozp. G40, G41 (%)
Acidum valproicum + Natrii valproas	62 963	214,6	61,3
Levetiracetamum	31 579	76,5	91,9

Tabela 3.2: Wartość refundacji, liczba pacjentów realizujących recepty na leki przeciwpadaczkowe oraz odsetek pacjentów, którzy mieli udzielone świadczenie z rozpoznaniem padaczki lub stanu padaczkowego wg substancji (2019)

Substancja czynna	Wartość refundacji (w tys. zł)	Liczba pacjentów (w tys.)	Odsetek pacjentów z rozp. G40, G41 (%)
Lamotryginum	26 687	76,9	54,6
Carbamazepinum	23 891	194,4	51,5
Natrii valproas	17 266	65,4	43,3
Oxcarbazepinum	14 395	17,8	94,1
Topiramatum	11 867	19,3	81,1
Gabapentinum	10 723	54,9	17,4
Vigabatrinum	8 265	3,5	96,7
Lakozamid	6 314	5,2	96,7
Acidum valproicum	4 610	29,6	35,8
Clonazepamum	3 364	55,4	47,9
Tiagabinum	3 275	2,0	97,3
Stiripentolum	1 872	0,1	99,2
Brivaracetamum	971	0,5	99,2
Phenytoinum	492	4,2	89,6
Ethosuximidum	422	1,6	95,9
Phenobarbitalum	323	3,7	79,1
Magnesii valproas	81	1,0	87,6
Primidonum	7	0,1	9,8

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych NFZ

Tabela 3.3: Liczba pacjentów realizujących recepty na określoną liczbę substancji czynnych leków przeciwpadaczkowych w ciągu roku (2019)

Liczba substancji	Liczba pacjentów (w tys.)
1	540,4
2	96,8
3	22,3
4	5,0
5	0,9
6-9	0,2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych NFZ

W ramach wymienionych 20 substancji czynnych, w 2019 roku refundacji podlegało 215 różnych produktów leczniczych definiowanych według kodów EAN⁵, z czego

najczęściej wykorzystywanymi były Depakine Chrono 500 i Depakine Chrono 300 (Tabela 3.4).

Tabela 3.4: Wartość refundacji, liczba pacjentów realizujących recepty na leki przeciwpadaczkowe oraz odsetek pacjentów, którzy mieli rozpoznanie padaczki lub stanu padaczkowego dla wybranych 10 leków o najwyższej wartości refundacji (2019)

Lp.	Nazwa leku	Liczba pacjentów (w tys.)	Wartość refundacji (w mln zł)	Odsetek pacjentów z rozp. G40, G41 (%)
1	Depakine Chrono 500, tabl. powl. o przedłużonym uwalnianiu, 145+333 mg	124,5	42,0	66,3
2	Depakine Chrono 300, tabl. powl. o przedłużonym uwalnianiu, 87+200 mg	102,6	13,4	56,7
3	Tegretol CR 200, tabl. o zmodyfikowanym uwalnianiu, 200 mg	61,3	3,8	46,0
4	Neurotop retard 300, tabl. o przedłużonym uwalnianiu, 300 mg	50,6	5,6	52,9
5	Clonazepamum TZF, tabl., 2 mg	39,3	3,4	49,0
6	Tegretol CR 400, tabl. o zmodyfikowanym uwalnianiu, 400 mg	33,2	5,2	71,8
7	Absenor, tabl. o przedłużonym uwalnianiu, 300 mg	27,4	4,3	34,9
8	Amizepin, tabl., 200 mg	27,2	1,3	30,2
9	Absenor, tabl. o przedłużonym uwalnianiu, 500 mg	26,9	9,7	44,4
10	Lamitrin, tabl., 100 mg	26,3	12,0	62,1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych NFZ

⁵Uwzględniając wszystkie obwieszczenia Ministra Zdrowia z 2019 r.